

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
НАПН України

Л.І.Прохоренко
Схвалено Вченою радою Інституту
(протокол № 10 від «15» грудня 2022 р.)

Спеціальність 016 Спеціальна педагогіка, 053 Психологія
Освітня програма Спеціальна освіта, Спеціальна психологія
Ступінь Доктор філософії

Шифр дисципліни

ВД 22

Назва дисципліни

**Сучасні освітні технології для дітей з особливими освітніми потребами /
Modern Educational Technologies for Children with Special Educational Needs**

Навчальний рік

2022-2023

Кількість кредитів
ЄКТС (годин)

1 кредит (30 годин)

Статус

Вибіркова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Курс має на меті дати вам загальне розуміння про педагогічні технології в освіті дітей з ООП, їх цілі та завдання; допомогти майбутнім фахівцям в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо використання досвіду застосування нових педагогічних технологій в навчально-виховному процесу дітей з ООП.

Ми розглянемо:

- що таке педагогічні технології у навчанні та показ їх важливого місця і ролі у педагогічній науці;
- ознайомимо з методиками вивчення та впровадження передових педагогічних технологій у навчальний процес.
- здійснимо вивчення нових технологій навчання особистості, використовувати отримані результати у навчально-виховному процесі з дітьми з ООП і т.д.

Пререквізити

Викладач

Шевченко Володимир Миколайович

Контакти

Тел +380679555548

Email shevchenko_volodumur@ukr.net

Час для консультацій

Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу

сформувати у здобувачів наукові поняття про педагогічні технології в освіті дітей з ООП, їх цілі та завдання; допомогти майбутнім фахівцям в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо використання досвіду застосування нових педагогічних технологій в навчально-виховному процесу з дітьми з ООП та навчити їх застосовувати ці знання і вміння в майбутній діяльності.

Завдання курсу

1. Ознайомити здобувачів з педагогічними технологіями у навчанні дітей з ООП та показ їх важливого місця і ролі у педагогічній науці;
2. Озброєння майбутніх фахівців з методиками вивчення та впровадження передових педагогічних технологій у навчальний процес дітей з ООП.
3. Застосовувати оптимальні організаційні форми та методи навчання при застосування тих чи інших технологій навчання з дітьми з ООП; володіти методикою проведення сучасних навчальних занять.

Загальні компетентності

- ЗК1 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в навчанні дітей з ООП.
- ЗК2 Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.
- ЗК3 Здатність спрямовувати освіти на прогрес і досягнення.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1 Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище дітей з ООП.
- СК2 Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.
- СК3 Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для вирішення професійних завдань в галузі спец.освіти та інклюзії,.

Програмні результати навчання

- ПРН1 Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.
- ПРН2 Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації

освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПРНЗ

Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі з дітьми з ООП.

Програма дисципліни

Програма дисципліни	
Тема 1	Програмоване навчання.
1.1	Історія виникнення програмованого навчання. Основні положення програмованого навчання.
1.2	Програма та крок програми як основні компоненти. Лінійна, розгалужена, комбінована програми навчання. Засоби програмованого навчання.
1.3	Переваги та недоліки застосування комп'ютерної техніки у навчальному процесі.
Тема 2	Технологія модульного навчання.
2.1	Виникнення модульної організації навчання. Версії модульного навчання
2.2	Характеристика організаційно- технологічних засобів: модуль, модульна програма, модель методів тощо.
2.3	Вимоги, принципи, організація навчально-виховного процесу за модульною технологією навчання.
Тема 3	Технологія проблемного навчання.
3.1	Структура проблемної ситуації. Методи і форми проблемного навчання.
3.2	Методика підготовки та проведення проблемної лекції, пошукового семінару, евристичної бесіди практичних проблемних занять.
3.3	Досвід застосування проблемної технології навчання в інклюзивній освіті.
Тема 4	Ігрові технології навчання.
4.1	Сутність, зміст, функції, вимоги до застосування гри у навчанні дітей з ООП.
4.2	Класифікація педагогічних ігор, навчальна ділова гра, розігрування ролей, ігрове проектування, аналіз виробничих ситуацій, інтелектуальні ігри як складова ігрової технології навчання.
4.3	Місце педагогічних ігор в системі методів навчання.
Тема 5	Технологія проектного навчання.
5.1	Історія виникнення технології. Концептуальні положення.
5.2	Зміст, мета і завдання технології.
5.3	Основні етапи, вимоги до особистості педагога проектної технології.

Тема 6		Технологічний підхід у навчанні.
6.1		Мета, завдання та зміст курсу. Технологічний підхід в оволодінні знаннями. Сутність педагогічної технології, її структура.
6.2		Зміст понять: "освітні технології", "педагогічні технології", "технології навчання", "технології виховання", "персоніфіковані технології"
6.3		Фактори, що сприяють впровадженню нових педагогічних технологій.
Тема 7		Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної школи Особистісно-орієнтовані педагогічні технології.
7.1		Зміст поняття «педагогічна технологія інклюзивного навчання молодшого школяра». Умови ефективного використання інноваційних технологій інклюзивного навчання
7.2		Педагогічна технологія диференційованого викладання: зміст і особливості застосування в інклюзивній початковій школі. Класифікація інноваційних технологій інклюзивного навчання молодших школярів із особливими потребами.
7.3		«Вальдорфська педагогіка» як особистісно-орієнтована технологія. Історія виникнення Вальдорфської педагогіки, її мета і завдання, основні концептуальні положення. Особливості змісту «навчання за епохами». Вимоги до особистості педагога. Роль батьків у вихованні за Вальдорфською технологією.
		Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями
Тема 8		Характеристика психофізичного розвитку учнів із вадами зору (сліпі, осліплі, зі зниженим зором). Основні вимоги до дотримання зорового режиму в освітньому просторі початкової школи.
8.1		Технології навчання молодших школярів з порушеннями зору. Роль занять з сенсорного виховання та корекційно-відновлювальних занять у соціальної адаптації учнів із вадами зору.
8.2		Рекомендації лор-лікарів щодо організації та дотримання слухового режиму в освітньому просторі інклюзивної школи. Технології навчання учнів з порушеннями слуху.
8.3		

	Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату
Тема 9	Характеристика відхилень у дітей при затримці психічного розвитку (розумово відсталі, емоційно неврівноважені). Специфіка освітніх потреб молодших школярів із затримкою психічного розвитку.
9.1	Алгоритми застосування в початковій школі спеціальних програм інклюзивної освіти дітей із затримкою психічного розвитку. Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату у молодших школярів (ДЦП, клишоногість, аномалії хребта, поліомієліт). Мовленнєві та психічні порушення у дітей з ДЦП.
9.2	Критерии діагностики синдрому дитячого аутизму у вихованців. Технології навчання аутичних молодших школярів в умовах масової початкової школи.
9.3	Специфіка корекційно-відновлювальної роботи з аутичними дітьми
	Педагогічні технології інклюзивного навчання учнів «групи ризику», обдарованих і талановитих молодших школярів.
Тема 10	Психофізичні особливості молодших школярів «групи ризику» (соматично ослаблених, агресивних, гіперактивних, замкнених дітей). Технології інклюзивного навчання учнів «групи ризику» у початковій школі.
10.1	Технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих учнів. Застосування спеціальних освітніх програм для обдарованих і талановитих учнів початкової школи в Україні та зарубіжних країнах.
10.2	Дидактичний ресурс проектного навчання у контексті інноватизації початкової освіти учнів з особливими потребами. Інформаційні та телекомунікаційні технології навчання в системі початкової освіти дітей з особливими потребами
10.3	

План						
Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, план заняття	Аудиторні заняття		Самостійна робота		
		Форма	Год	Завдання	Год	
Семестр 1 Заняття 1	Тема 1. Програмоване навчання. - Історія виникнення програмованого навчання. Основні положення програмованого навчання. - Програма та крок програми як основні компоненти. - Лінійна, розгалужена, комбінована програми навчання. Засоби програмованого навчання. - Переваги та недоліки застосування комп'ютерної техніки у навчальному процесі.	Лекція	1	1. знати: сутність технологічного підходу у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів, його рушійні сили, закономірності та особливості; основні напрями та принципи, методи та форми застосування педагогічних технологій в аграрній освіті. Фактори, що сприяють впровадженню нових педагогічних технологій.	1	
Заняття 2	Тема 2. Технологія модульного навчання. - Виникнення модульної організації навчання. - Версії модульного навчання: американська, англійська, німецька, литовська, міжнародна - Характеристика організаційно-технологічних засобів: модуль, модульна програма, модель методів тощо. Вимоги, принципи, організація навчально-виховного процесу за модульною технологією навчання	Практичне заняття	2	1. вміти: здійснити вивчення нових технологій навчання особистості, використати отримані результати у навчально-виховному процесі аграрного ВНЗ; застосовувати оптимальні організаційні форми та методи навчання при застосування тих чи інших технологій навчання; володіти методикою проведення сучасних навчальних занять.	1	
Заняття 3	Тема 3. Технологія проблемного навчання. - Структура проблемної ситуації. Методи і форми проблемного навчання. - Методика підготовки та проведення проблемної лекції, пошукового семінару, евристичної	Лекція	1	1. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, вміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.	1	

<p>Заняття 4</p>	<p>бесіди практичних проблемних занять. - Досвід застосування проблемної технології навчання в аграрній освіті.</p> <p>Тема 4. Ігрові технології навчання. - Сутність, зміст, функції, вимоги до застосування гри у навчанні. - Класифікація педагогічних ігор, навчальна ділова гра, розігрування ролей, ігрове проектування, аналіз виробничих ситуацій, інтелектуальні ігри як складова ігрової технології навчання. - Місце педагогічних ігор в системі методів навчання.</p>	<p>Практичне заняття 2</p>	<p>1. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі. 2. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.</p>	<p>1</p>
<p>Заняття 5</p>	<p>Тема 5. Технологія проектного навчання. - Історія виникнення технології. Концептуальні положення. - Зміст, мета і завдання технології. Основні етапи, вимоги до особистості педагога проектної технології.</p>	<p>Лекція 1</p>	<p>1. Історія виникнення технології (ідеї Платона, Аристотеля, Сократа, Я.Коменського, Ж.Руссо, Й.Песталоцці, Ф.Дістерверга, К.Ушинського, Г.Ващенко). Концептуальні положення систем розвивального навчання Л.Виготського, Л.Занкова, В.Давидова, Д.Ельконіна. Головні цілі та завдання розвивального навчання, модель його реалізації: зміст технології розвивального навчання, особливості методики. Вимоги до особистості педагога та досвід впровадження розвивального навчання у системі освіти України.</p>	<p>1</p>

Заняття 6	<p>Тема 6. Технологічний підхід у навчанні.</p> <p>- Мета, завдання та зміст курсу. Технологічний підхід в оволодінні знаннями.</p> <p>- Сутність педагогічної технології, її структура. Зміст понять: "освітні технології", "педагогічні технології", "технології навчання", "технології виховання", "персоніфіковані технології".</p> <p>- Історія виникнення Вальдорфської педагогіки, її мета і завдання, основні концептуальні положення. Особливості змісту «навчання за епохами».</p> <p>Вимоги до особистості педагога. Роль батьків у вихованні за Вальдорфською технологією</p>	Практичне заняття 2	<p>1. Добирати та опанувати інноваційні технології навчання освітніх галузей у початковій школі та інструментарій педагогічного супроводу дітей молодшого шкільного віку; організаційні форми, методи, прийоми і засоби створення комфортного освітнього середовища початкової школи, вимоги до організації освітнього процесу з урахуванням компетентнісного підходу, принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, розвиткового навчання, інклюзії, суб'єктної взаємодії, тощо.</p> <p>2. Дотримуватися нормативно-інструктивних документів, що регламентують діяльність учителя початкової школи щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування початкової освіти в Україні;</p>	2
Заняття 7	<p>Тема 7. Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної початкової школи</p> <p>- Зміст поняття «педагогічна технологія інклюзивного навчання молодшого школяра».</p> <p>Умови</p>	Лекція 1	<p>1. Володіти методами збирання та обробки даних, опрацювання різноманітних джерел; створювати, передавати та упроваджувати результати дослідження у практичну діяльність..</p> <p>2. Оцінювати ефективність</p>	2

	<p>ефективного використання інноваційних технологій інклюзивного навчання. Педагогічна технологія диференційованого викладання: зміст і особливості застосування в інклюзивній початковій школі.</p> <p>- Класифікація інноваційних технологій інклюзивного навчання молодших школярів із особливими потребами. Потенціал педагогічної технології «отримання індивідуальної допомоги» в роботі вчителя інклюзивної початкової школи. Інноваційна технологія особистого включення дітей із особливими потребами в освітній процес початкової школи.</p> <p>- Ресурс комунікативних технологій в початковій освіті учнів із особливими потребами. Педагогічні умови застосування технології «використання допоміжних цілей» в роботі вчителя інклюзивної початкової школи. Педагогічні технології «всезагального включення» і «працюємо разом»: їх ресурси і алгоритми в інклюзивному навчанні учнів</p>		<p>організаційних форм професійної діяльності, її конкретні цілі і завдання; володіти методами визначення результативності заходів, спрямованих на підвищення якості навчальної, виховної і корекційно-розвиткової роботи вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти.</p>	
<p>Заняття 8</p>	<p>Тема 8. Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями</p> <p>- Роль занять з сенсорного виховання та корекційно-відновлювальних занять у соціальної адаптації учнів із</p>	<p>Практичне заняття 2</p>	<p>1. Володіти знаннями сучасних освітніх технологій; вміннями і навичками забезпечення організації освітнього процесу початкової школи, здійснювати моніторинг за його якістю та об'єктивним оцінюванням</p>	<p>2</p>

	<p>вадами зору. Взаємозв'язок психолого-педагогічної корекції із лікуванням зору учня. Психофізичні особливості розвитку дітей із вадами слуху (глухі, оглухлі, зі зниженим слухом).</p> <p>- Рекомендації лор-лікарів щодо організації та дотримання слухового режиму в освітньому просторі інклюзивної школи. Технології навчання учнів з порушеннями слуху. Класифікація мовленнєвих порушень у молодших школярів (усні (дизартрія, алалія, афазія, дислалія заїкання), письмові (дисграфія, дислексія). Основні причини порушення мовлення в учнів. Комплексне обстеження дітей із загальним недорозвиненням мовлення.</p> <p>- Технології навчання учнів із мовленнєвими порушеннями. Корекційно- логопедична робота з учнями з труднощами у письмі (дисграфія, дислексія). Технології ейдетики. Застосування арт-терапії в корекції усного мовлення молодших школярів із заїканням</p>		<p>результатів освітньої підготовки здобувачів початкової освіти.</p> <p>2. Виявляти комунікативну стратегію, тактику та техніку взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, організовувати їх спільну діяльність для підвищення педагогічної майстерності на засадах партнерства і підтримки.</p>	
<p>Заняття 9</p>	<p>Тема 9. Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату</p> <p>- Характеристика відхилень у дітей при затримці психічного розвитку (розумово відсталі, емоційно неврівноважені). Специфіка освітніх потреб молодших школярів із затримкою психічного розвитку. Корекційна спрямованість навчально-виховного процесу; організаційні форми допомоги</p>	<p>Лекція 1</p>	<p>Знати алгоритми застосування в початковій школі спеціальних програм інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами.</p>	<p>2</p>

	<p>та педагогічної підтримки учнів.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Алгоритми застосування в початковій школі спеціальних програм інклюзивної освіти дітей із затримкою психічного розвитку. Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату у молодших школярів (ДЦП, клишоногість, аномалії хребта, поліомієліт). Мовленнєві та психічні порушення у дітей з ДЦП. - Психолого-педагогічні особливості аутичних учнів молодшого шкільного віку (із розвитком спектру аутизму). Критерии діагностики синдрому дитячого аутизму у вихованців. Технології навчання аутичних молодших школярів в умовах масової початкової школи. Специфіка корекційно-відновлювальної роботи з аутичними дітьми 				
Заняття 10	<p>Тема 10. Педагогічні технології інклюзивного навчання учнів «групи ризику», обдарованих і талановитих молодших школярів</p> <ul style="list-style-type: none"> - Психофізичні особливості молодших школярів «групи ризику» (соматично ослаблених, агресивних, гіперактивних, замкнених дітей). Технології інклюзивного навчання учнів «групи ризику» у початковій школі. Психолого- педагогічна характеристика обдарованих і талановитих дітей молодшого шкільного віку. - Технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих учнів. <p>Застосування спеціальних освітніх програм для</p>	Практичне заняття	2	1. Володіти методами збирання та обробки даних, опрацювання різноманітних джерел; створювати, передавати та упроваджувати результати дослідження у практичну діяльність.	2

обдарованих і талановитих учнів початкової школи в Україні та зарубіжних країнах. Дидактичний ресурс проектного навчання у контексті інноватизації початкової освіти учнів з особливими потребами.
- Інформаційні та телекомунікаційні технології навчання в системі початкової освіти дітей з особливими потребами

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Завдання

Особливості виконання та вимоги

Підсумковий контроль (тест) Для підсумкового оцінювання потрібно скласти тест з 30 запитань за програмою дисципліни

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових праць і статей для самостійного опрацювання

Перелік корекційно-розвиткових програм для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з особливими освітніми потребами. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyi-programi/> 1

Коваленко, О. (2016). STEM–освіта: досвід упровадження в країнах ЄС та США. Рідна школа. № 4. 46–49. 2

Колупаєва, А.А. Таранченко, О.М. (2019). Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. Навч.-мет. пос. Х. Ранок. URL.: [https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navch%20ditei%20z%20osob%20osvitnimy%20potrebamy%20v%20inkl%20seredovyshchi%20\(Kolupaieva_Taranchenko\).pdf](https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navch%20ditei%20z%20osob%20osvitnimy%20potrebamy%20v%20inkl%20seredovyshchi%20(Kolupaieva_Taranchenko).pdf) 3

4 Костенко, Т.М. Гудим, І.М. (2019). Навчання дітей із порушеннями зору. Навч.-мет. пос. Х. Ранок. URL: [https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navchannia%20ditei%20iz%20porushenniamy%20zoru%20\(Kostenko_Hudym\).pdf](https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navchannia%20ditei%20iz%20porushenniamy%20zoru%20(Kostenko_Hudym).pdf)

5 Кульбіда, С.В. (2019). Навчання дітей із порушеннями слуху. Навч.-мет. пос. Х. Ранок. URL: [https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navchannia%20ditei%20iz%20porushenniamy%20slukhu%20\(Kulbida%20Ota%20in\).pdf](https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navchannia%20ditei%20iz%20porushenniamy%20slukhu%20(Kulbida%20Ota%20in).pdf)

Рібцун, Ю.В. (2011) Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого та дошкільного віку із ЗНМ. Прогр.-мет. комп. К. Освіта України. 6

Таранченко, О.М., Найда, Ю.М. (2012). Диференційоване викладання в інклюзивному класі. Навч.-мет. пос. За ред. Колупаєвої, А.А. К. Вид. група «А.С.К.». 7

Оцінювання навчальних досягнень

Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	10
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10

Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	
80-89	B	Добре	Зараховано
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали

Вид роботи та вимоги

Бал за стобальною
шкалою

Основна (обов'язкова) література

1. Біла О. О. Першооснови соціально-педагогічного проектування: навчально-методичний посібник / О. О. Біла. – Одеса: Астропринт, 2012. – 260 с.
2. Біла О. О. Психологія управління (соціально-психологічний контекст): [навчальний посібник] / Рекомендовано Мін. освіти і науки України як навчальний посібник / Серія «Управління навчальними закладами» [За заг. ред. О. Я. Чебикіна]. – Одеса: Видавець СВД М. П. Черкасов, 2008. – 232 с.
3. Білецька Л. Інклюзивне навчання : перші кроки в Україні/Л. Білецька // Дошкільне виховання. – 2007. – № 4. – С. 12 – 15.
4. Гріневич Ж. Орієнтація на особистість: робота в інклюзивних класах /Жанна Гріневич//Початкова освіта: Шкільний світ. – 2011. – № 46. – С. 6 – 8.
5. Грицюк Н. Потурбуймося про дітей з особливими освітніми потребами/Н.Грицюк//Дефектолог. – № 5 (29). – травень. – 2009.
6. Горбатюк О. Ф. Соціальна адаптація та інтеграція дітей з особливими потребами в загальноосвітню початкову школу/О. Ф. Горбатюк// Розкажіть онуку. – 2008.–№ 8.–С. 2–3.
7. Громовий В. Звичайна освіта для особливих дітей/В. Громовий//Директор школи. – 2006. – № 2. – С. 6 – 9.
8. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів/Е. Даніелс, К.Стаффорд. – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
9. Даниленко Л.І. Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник /Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., – К.:2007. – 128с.
10. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент : навч. посібник / Даниленко Л. І. – К. : Главник, 2006. – 144 с.
11. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: монографія /Даниленко Л. І.–К.:Міленіум,2004.–358с.
12. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх школах : монографія / Даниленко Л. І. – К. : Міленіум, 2004. – 358 с.
13. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі [автор-укладач Л.В.Туріщева]. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 111 с.
14. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. – К.: “Академвидав”, 2004. – 352

с. Елен Р. Данієлс. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів/Елен Р. Данієлс, Кей Стаффорд – Львів: Товариство «Надія», 2000. — 256 с.

15. Єльнікова Г., Рядова З. Оцінювання якості освіти в загальноосвітньому навчальному закладі на основі проведення моніторингових процедур // Практика управління закладом освіти. - 2008. - №8.- С.20-30.

16. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта : навч-метод. посібник / С.М. Єфімова

, С.В. Королук за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К. : Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 164 с.

17. Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І. – К., 2007. – 128с.

18. Закон України «Про охорону дитинства»//Відомості Верховної Ради. – 2001. - № 30.
– С. 142 – 150.

19. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні»//Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 2 – 3. – С. 36 – 42.

20. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник/ Кол. упорядників: Патрикєєва О. О., Софій Н.З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І., — К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди», 2013. — 96 с.

21. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи /Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія.- К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.

22. Колупаєва А.А. Основи інклюзивної освіти : навчально- методичний посібник / за заг. А.А. Колупаєвої. – К. : «А.С.К.», 2012. – 308 с.

23. Колупаєва А. Особливості управління інклюзивною школою / Колупаєва А., Софій Н., Найда Ю. // Директор школи. – 2011. – №11(635). – С. 23.

24. Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навчально-метод. посібник. – К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 192 с.

25. Корж. А. С. Подготовка образовательного учреждения к инклюзивному образованию / А. С. Корж, Г. В. Скокова, Т.И., Брянцева // Начальная школа. – 2014. – № 4. – С. 89–90.

26. Крикун Анастасія. Підготовка вихователів до роботи з обдарованими дітьми // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – № 8. – С.8-11.

27. Мартиненко С. М. Навчальна програма дисципліни «Сучасні технології управління в закладах освіти». – К.:МАУП, 2006. – 18 с.

28. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2007. – 150 с.

29. Матвєєва Н.О. Інклюзивна освіта: навчально-методичний супровід самостійної роботи студентів/Н.О.Матвєєва. – Івано-Франківськ, 2015. - 160 с.

30. План дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009-2012 роки // Наказ МОН України від 11.09.2009 р. № 855).

31. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах

// Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872.

32. Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю // Наказ МОН України від 05.12.2005 р. № 691.

33. Положення про організацію інтегрованого навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітніх (дошкільних) навчальних закладах (Проект) / Ін-т спец. педагогіки АПН України. – Київ, 2002.
34. Про вжиття додаткових заходів щодо профілактики та запобігання жорсткому поводженню з дітьми. Наказ МОН України №844 від 25.12.2006р. // Практика управління закладом освіти. – 2007. - №2. – С.100.
35. Рябова О. Комплексна оцінка рівня кваліфікації педагогічних працівників // Практика управління закладом освіти. – 2009. - № 1. – С. 54-62.
36. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.-метод. посіб./Т.В. Сак. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяда», 2011. – 168 с.
37. Свирида Л.,Майдебуря О.Використання технологій менеджменту та маркетингу в управлінні навчальним закладом //Практика управління закладом освіти. – 2009.-№12.- С.17- 22.
38. Сиротюк О.Л. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю. Діагностика, корекція і практичні рекомендації батькам і педагогам/О.Л.Сиротюк. – М.: ТЦ Сфера, 2003 –125 с.
39. Складові іміджу сучасного закладу освіти // Початкова школа. – 2000. - № 7. –С. 51-54.282с.
- 40.Сухомлинський В.О.Розмова з молодим директором школи. - К.: Рад. школа, 1988.-
- 41.Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі:навчально-методичний посібник/За заг. редакцією Колупаєвої А.А. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с.
42. Управління педагогічними інноваціями в інклюзивній освіті: Навч. пос. / А.М.Ананьєв, С.В.Воронова, М.В.Малік та ін.; за заг. ред. С.К.Хаджирадевої. – К.: Освіта України, 2014. – 244 с.
43. Хіміна Л. Ф. Управлінський супровід моніторингових досліджень у навчально-виховному процесі // Управління школою. – 2017. – № 10-12 (526-528) квітень. – С.54-70.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Вдовиченко Р. П., Калініна Л. М., Чайка В. Д. Система організаційно-педагогічної діяльності міського управління освіти з підвищення компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів: Монографія / За ред. Л. М. Калініної. – К.; Миколаїв: Вид-во «Ліон», 2007. – 528 с.
2. Галітська О. В. Імідж навчального закладу – конкурентоспроможність школи // Управління школою. – 2017. – № 1-3 (517-519) січень. – С.22-27.
3. Годовникова Л. В. Умовия інтегрованого образования детей с нарушениями развития/Л. В. Годовникова//Педагогика. – 2008. – № 8. – С. 36 – 43
4. Гришина І.І. Підготовка директорів шкіл до управління змінами // Управління школою. – 2004. - № 27 (75). – вересень. – С. 2-7.
5. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми

потребами в інклюзивному класі: навчальний курс та науково-методичний посібник/Сак Т.В. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2011. – 101 с.

6. Кавун Ю. Інклюзивна освіта/Ю. Кавун//Дефектолог. – 2007. – № 5. – С. 4 – 9.
7. Кавун Ю. Інклюзивна освіта/Ю. Кавун//Завуч. – 2008. – № 19 – 20 – С. 43 – 57.
8. Карамушка Л. М., Філь О. А. Формування конкурентоздатної управлінської команди (на матеріалі діяльності освітніх організацій): Монографія. – К.: Фірма«ІНККОС», 2007. – 268 с.
9. Кас'янова О.М. Моніторинг в управлінні навчальним закладом / О.М. Кас'янова. Управлінський супровід моніторингу якості освіти / Т.Б. Волобуєва. – Харків: “Основа”, 2004. – 96с.
10. Лагодюк В. Ю. Дієве партнерство – успішна школа // Управління школою. – 2017. – № 10-12 (526-528) квітень. – С.11-32.
11. Литвин Л., Горбатюк Р. Менеджмент освітніх інновацій: сутність та особливості впровадження // Соціально-економічні проблеми і держава. – Вип. 1 (8). – 2013.
12. Мармаза О. І. Проектний підхід до управління навчальним закладом. – Х.: Видав. гр. «Основа», 2003. – 80 с. – (Серія «Бібліотека журналу «Управління школою»; Вип.12).
13. Мартиненко С. М. Навчальна програма дисципліни “Сучасні технології управління в закладах освіти” (для магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 18 с.
14. Менеджмент керівників закладів дошкільної і початкової освіти: Навчально-методичний посібник / Кол. авт.: Шоутен Т., Даниленко Л. І., Зайченко О. І., Софій Н. З. – К.: , 2008. – с. 112.

15. Новиков Д. А. Теория управления образовательными системами: учебно- методическое пособие. – М.: Народное образование, 2009. – 452 с.

16. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. – Саламанка. Испания, 7 – 10 июля 1994. – К., 2000.
17. Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І. – К., 2007. – 128с.
18. Слободянюк Н.Г., Софій Н.З., Найда Ю.М. Пристосування шкільних приміщень до потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально- методичний посібник/Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І. – К., 2007. – 128 с.
19. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Загальні принципи здійснення адаптацій та модифікацій навчально-виховного процесу /Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К., 2007. – 128 с.
20. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Врахування відмінностей розвитку та навчальної діяльності дітей з особливостями психофізичного розвитку в процесі навчання /Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-мет. пос. /Кол. авт.: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К., 2007. –128с.
21. Чернов Ю.В. «Паблік рілейшнз» сучасної школи. – Х.: Основа, 2003. – 80с.

Інтернет-ресурси

1. Бовкуш К. П. Основні засади формування інклюзивної компетентності педагога. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/7/42.pdf>
2. Відкрите досє з інклюзивної освіти. За матеріалами ЮНЕСКО / Витяг. – Режим доступу: <http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Inklus&id=21>

3. Закон України «Про освіту» - www.zakon3.rada.gov.ua
Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) // Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
4. Кваліфікаційні характеристики посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти / МОН України // Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів : Наказ МОН України № 665 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8456/8457/468632/>
5. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Електронний ресурс] // Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання : Наказ МОН №912 від 01.10.10 р. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
7. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років : Проект / Стратегічна дорадча група «Освіта»; МОН України. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/prviddil/1312/1390288033/1414672797/>
8. Нова українська школа /Веб-ресурс/ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/>
9. Про затвердження Плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі : Наказ МОН України від 31.12. 2015 №1436 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://old.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/4897>
10. Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” № 588 від 9.09. 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2017-%D0%BF>
11. Положення про інклюзивно-ресурсний центр (постанова КМУ від 12.07.2017 р. №545)[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
12. Постанова Кабінету Міністрів України Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти від 22.08. 2018 р. № 617[Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF#n169>
13. Відповідаємо на запитання. Робота в інклюзивних класах. Частина 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-robota-v-inklyuzyvnyh-klasah-chastyna-5/>
14. Чим ІРЦ відрізняється від ПМПК (інфографіка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nus.org.ua/articles/chym-irts-vidriznyayetsya-vid-pmpk-infografika>
15. Портал інклюзивної освіти: як батькам подати заяву до ІРЦ онлайн і не тільки (Карта ІРЦ)[Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://nus.org.ua/articles/portal-inklyuzyvnoyi-osvity-yak-batkam-podaty-zayavu-do-irts-onlajn-i-ne-tilky-karta-irts-2/>
16. “Буде бажання – з’являться і навички” – керівниця директорату МОН з інклюзії та позашкілья Валентина Хіврич (Частина 2)[Електронний ресурс].– Режим доступу :<https://nus.org.ua/articles/bude-bazhannya-z-yavlyatsya-i-navychky-kerivnytsya-dyktoratu-mon-z-inklyuziyi-ta-pozashkillya-valentyu-yu-hivrych-chastyna-2/>
17. Україна. Інклюзія. Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ircenter.gov.ua/>
Інтернет-ресурси для майбутніх вчителів початкових класів з інклюзивною формою

навчання

1. <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,14753208,00.html>
 2. <http://ru.wikipedia.org>
 3. <http://vkontakte.ru/club11401507>
 4. <http://posydenky.lvivport.com/showthread.php?t=41766>
 5. logopedia.com.ua – на допомогу логопедам школи
 6. <http://pani-ua.info/zdorovja/zdorovja50.htm> - відновлення зору за Бейтсом.
 7. http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,90/id,1055/
– психопатії – розлади
 8. [Http://ussf.kiev.ua](http://ussf.kiev.ua) – Всеукраїнський фонд «Крок за кроком».
-

Методи навчання

Лекція, розповідь, бесіда, пояснення, вправа, самостійна робота, практична робота, самостійна робота з книгою, демонстрація, ілюстрація, диспут, мозкова атака, проблемний виклад, пізнавальний спір.

Словесні: евристична бесіда, розповідь, проблемний виклад, розв'язання проблемних ситуацій і проблемно-пошукові ситуації, дискусія тощо.

Наочні: опорні конспекти, інструктаж до семінарських занять і самостійної роботи студентів, методи візуалізації інформації за допомогою мультимедійних слайд-презентацій та відеоматеріалів.

Практичні: аналіз і систематизація нормативно-правових джерел, евристична бесіда, метод проектів, ділова гра, імітаційні методи, моделювання соціально-педагогічних ситуацій, рішення ситуаційних завдань, ігрове проектування, колоквіум, тестування

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс Google Classroom.

Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань

1. Сутність педагогічної технології, її структура.
2. Зміст понять: «освітні технології», «педагогічні технології», «технології навчання», «технології виховання», «персоніфіковані технології».
3. Фактори, що сприяють впровадженню нових педагогічних технологій.
4. Історія виникнення особистісного підходу в педагогіці.
5. Зміст особистісно-орієнтованого навчання.
6. Історія виникнення «Вальдорфської педагогіки», її мета і завдання.
7. Особливості «навчання за епохами».
8. Вимоги до особистості педагога у «Вальдорфській педагогіці». Роль батьків у вихованні за Вальдорфською технологією.
9. Історія виникнення технології розвивального навчання.
10. Основні положення системи розвивального навчання Л.Виготського.
11. Головні цілі та завдання розвивального навчання.
12. Історія виникнення програмованого навчання.
13. Основні положення програмованого навчання.
14. Програма та крок програми як основні компоненти програмованого навчання.
15. Лінійна, розгалужена та комбінована програми у програмованій технології навчання.
16. Засоби програмованого навчання. Переваги та недоліки застосування комп'ютерної техніки у навчальному процесі.
17. Історія виникнення модульної організації навчання.
18. Організація навчально-виховного процесу за модульною технологією навчання.
19. Способи створення проблемної ситуації.
20. Методи і форми проблемного навчання.
21. Сутність, зміст, функції, вимоги до застосування гри у навчанні.
22. Класифікація педагогічних ігор.
23. Навчальна ділова гра як складова ігрової технології навчання.
24. Аналіз виробничих ситуацій як складова ігрової технології навчання.
25. Ігрове проектування як складова ігрової технології навчання.
26. Інтелектуальні ігри як складова ігрової технології навчання.
27. Розігрування ролей як складова ігрової технології навчання.
28. Історія виникнення проектної технології навчання.
29. Основні положення проектної технології навчання.
30. Зміст, мета і завдання проектної технології навчання.

Тематика презентацій

1. Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної початкової школи
2. Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями
3. Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та

порушеннями опорно-рухового апарату

4. Педагогічні технології інклюзивного навчання учнів «групи ризику», обдарованих і талановитих молодших школярів

5. Стратегія й тактика застосування соціально-педагогічних технологій у системі початкової освіти учнів.

Інформація про викладача

Шевченко Володимир Миколайович, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями слуху.

Основні публікації з тематики дисципліни

Зворотній зв'язок

shevchenko_volodumur@ukr.net

Інше

Затверджено

Протокол № 10 від 13 / 10 / 2022 р.

Укладач _____ (Шевченко В.М.)

Завідувач відділу _____ (Литовченко С.В.)